

AZ ADÓHATÓSÁG DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSAINAK SZABÁLYOZÁSA ÉS GYAKORLATI ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ EURÓPAI UNIÓ DIGITÁLIS CÉLJAINAK TÜKRÉBEN

REGULATION AND PRACTICAL IMPLEMENTATION OF DIGITAL SERVICES PROVIDED BY TAX AUTHORITIES IN LIGHT OF THE EUROPEAN UNION'S DIGITAL OBJECTIVES

Ferencz Patrik* – Varga Zoltán**

Absztrakt

Az Európai Unió gazdasági versenyképességének és technológiai szuverenitásának megőrzése érdekében a digitalizációt stratégiai prioritássá emelte, amelynek egyik legösszetettebb és legintenzívebben változó területe az közigazgatási terület digitalizációja. A digitalizált szolgáltatások kulcsterületeinek meghatározása és vizsgálata, valamint ezen szolgáltatások kiépítése és fenntartása kiemelt feladatot teremt a tagállamokra nézve, különösen a nemzeti adóhatóságok számára.

Kulcsszavak: digitalizáció, interoperabilitás, életseményen-alapuló szolgáltatások, mobil alapú szolgáltatások

Abstract

In order to maintain the economic competitiveness and technological sovereignty of the European Union, digitization has been made a strategic priority, one of the most complex and rapidly changing areas of which is the digitization of public administration. Identifying and examining key areas for digitalized services, as well as developing and maintaining these services, is a priority task for Member States, especially for national tax authorities.

Keywords: digitization, interoperability, life event-based services, mobile-based services

Bevezetés

A digitális technológiák térnyerése az elmúlt években alapjaiban formálta át az állami és a gazdasági szereplők közötti interakciókat a közigazgatási szektorban, amely folyamat legintenzívebben talán az adóigazgatás területén érhető tetten. Magyarországon a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) által kezelt digitalizált szolgáltatások a kormányzati informatikai fejlesztések kiemelt célpontjaivá váltak, hiszen az adóhatóság tevékenysége évente több millió vállalkozást és magánszemélyt érint közvetlenül. A NAV napi szintű, tömeges kommunikációt folytat az adóalanyokkal, legyen szó ellenőrzésekről, tájékoztatásról vagy a bevallási tervezetek

* Ferencz Patrik, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, ötödéves joghallgató, levelező tagozat, fepa19990121@gmail.com

** Dr. Varga Zoltán, PhD egyetemi docens, tudományos és nemzetközi dékánhelyettes, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Pénzügyi Jogi Tanszék, zoltan.varga@uni-miskolc.hu, <https://orcid.org/0000-0002-4857-4439>.

kiajánlásáról. Az adóigazgatás pedig kitüntetett szerepet tölt be az állam életében, mivel ez az intézményrendszer garantálja azokat a nélkülözhetetlen pénzügyi forrásokat, amelyek a közfeladatok ellátásához és a társadalmi rend fenntartásához szükségesek.

Az információs technológia fejlődése napjaink egyik leggyorsabban változó területe, amellyel még a piaci szereplők számára is komoly kihívást jelent lépést tartani, és e kényszer alól az államigazgatási szektor sem vonhatja ki magát. Ebben a kontextusban az adózás digitális átalakulása nem csupán technológiai modernizációt takar, hanem egy rendkívül komplex jogi és szabályozási keretrendszer kialakítását is igényli, amely folyamatos fejlesztést és proaktív alkalmazkodást követel meg a jogalkotótól. A fejlesztések aktualitását tovább fokozzák a nemzetközi tendenciák mind az állampolgárok, mind a vállalkozások és mind a jogalkotók részéről egyre erőteljesebb elvárás, hogy a közigazgatási folyamatok egyszerűek, gyorsak és transzparenssek legyenek. Az Európai Unió irányelvei és ajánlásai szintén abban az irányban ösztönzik a tagállamokat, hogy korszerű, egységes és interoperábilis platformokat hozzanak létre, elősegítve az adózói jogok és kötelezettségek hatékonyabb gyakorlati érvényesülését.

A NAV több évtizedes tapasztalattal rendelkezik a digitalizáció területén, és évek óta biztosít olyan szolgáltatásokat, amelyek az ügyfélélmény növelését célozzák, különösen a magánszemélyeket érintő bevallások terén. Bizonyos adónemek esetében, mint az általános forgalmi adó vagy a társasági adó esetében a digitalizáció már eljutott arra a szintre, ahol a papíralapú bevallás lehetősége teljesen megszűnt, kizárólagos elektronikus utat rendelve a jogkövetéshez. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez a folyamat nem csupán kényelmi szolgáltatásokat jelent, hanem az adózókkal szembeni digitalizált eljárások és többletkötelezettségek növekedését is magával hozta. Erre szolgálnak példaként az online pénztárgépek kötelezővé tétele vagy az Online Számla Adatszolgáltatás (OSA) bevezetése is.

A cikk készítése során főként arra kerestem a választ, hogy a NAV által nyújtott digitális szolgáltatások, hogyan járulnak hozzá az adózói jogok és kötelezettségek teljesítéséhez, valamint az Unió által elvárt digitális adóztatást támogató rendszerekre vonatkozó tendenciák hogyan kerülnek implementálásra a magyar adóztatási rendszerben. A kérdés megválaszolásához elengedhetetlenül fontos az adóhatóság által működtetett digitális rendszerek, valamint azok jogi hátterének, részletes elemzése és értékelése.

1. Az uniós integráció célkitűzései és a digitális fejlődés szimbiózisa

Amikor vizsgáljuk az Európai Unió digitális törekvéseit, elengedhetetlen, hogy az Unió rendeltetésének alapjaiból induljunk ki. Az Európai Unióról szóló szerződés rögzíti, hogy az Unió célja magas versenyképesség, kiegyensúlyozott gazdasági növekedés és a teljes foglalkoztatottság.¹ Érthető tehát, hogy az EU minden stratégiai célkitűzése, így a digitalizáció is hangsúlyos gazdasági vonzattal bír, mivel a globális versenyképesség megőrzése a technológiai szuverenitás nélkül ma már elképzelhetetlen. Ennek jegyében született meg az „Európa digitális évtizede”² program, amely 2030-ig határozza meg a digitális transzformáció mérföldköveit. Az adóigazgatás szempontjából a program legrelevánsabb vállalása, hogy a kulcsfontosságú közszolgáltatásoknak az évtized végére 100%-ban elérhetővé kell válniuk az online térben.

Annak érdekében, hogy tiszta képet kaphassunk az Uniós tagállamok jelenlegi digitalizációs helyzetéről a közigazgatási szektoron belül, szükséges meghatározni azokat a

¹ Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikk (3) bekezdés

² Európai Bizottság: Európa digitális évtizede: a 2030-ra kitűzött célok <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-decade-policy-programme> (2026.02.08)

mérőszámokat, amelyek alapján a digitalizáció fejlettsége mérhető. Erre kiváló lehetőséget ad az OECD által minden évben elkészített eGovernment Benchmark³ jelentése. A jelentés elkészítése során egy komplex mérési rendszer alapján összesen négy dimenzióban, 14 indikátor és 48 kérdőív alapján az EU felméri, hogy a tagállamok hogyan teljesítenek a digitális szolgáltatások terjedésében, az országokhoz ezek alapján egy-egy pontértéket határoznak meg.

Ha a digitalizációs témát érintjük, indokolt megemlíteni azokat a részterületeket, kulcsfogalmakat, amelyek meghatározóan alakítják a digitalizációs törekvéseket. Ezen törekvések fontos sarokköve lett az úgynevezett interoperábilis rendszerek megvalósítása, amelyre vonatkozóan még külön rendeleti javaslat is megalkotásra került⁴. Az interoperábilis fogalmát a rendeleti javaslat szabályozza. A szabályozás leegyszerűsítve úgy fogalmaz, hogy amennyiben az adat a közigazgatási szerv nyilvántartásaiban már szerepel, azt már ne kérje be újra, hanem a meglévő adatbázisból hívja elő az adatot⁵. Az interoperábilis vonatkozik annak biztosítására, hogy a különböző szervezetek működésének jogi keretei ne akadályozzák a tagállamok közötti és a tagállamokon belüli zökkenőmentes közszolgáltatások nyújtását. Továbbá a közszolgáltatások nyújtása során a különböző közigazgatási szervek közötti hatékony koordináció jelenjen meg. Végezetül pedig annak biztosítása, hogy a kicserélt adatok és információk formátuma és jelentése megmaradjon és érthető legyen a felek közötti adatcsere során.

Kiemelt feladatként jelenik meg úgynevezett „életeseményen-alapuló szolgáltatások” elterjedése. A fogalom sokrétű és Unió szinten sincs egy egységes fogalom, azonban a lényege, hogy a közszolgáltatásokat nem a hagyományos, izolált hatósági ügytípusok mentén, hanem a természetes személyek vagy gazdálkodó szervezetek életében ténylegesen felmerülő, releváns élethelyzetek köré csoportosítva kínálják fel. Meghatározó jellemzője a proaktivitás, ebben az eljárásban a kezdeményezés már nem az adózó feladata, hanem a hatóság proaktív fellépése váltja ki azt. Az adóhatóság a rendelkezésére álló, interoperábilis adatvagyon felhasználásával, gyakran az ügyfél közvetlen közreműködése nélkül készít elő tervezetet, ajánlást vagy hoz meg automatizált döntést. Erre szolgál kiváló gyakorlati példaként az adószám vagy a statisztikai számjel automatikus generálása és kiadása, de ide sorolható az éves személyi jövedelemadó-bevallás előkészítése is.

Ha informatikai rendszerekben gondolkodunk, akkor két szempont van, amely nélkül semmilyen körülmények között nem mehetünk el a digitális szolgáltatás szabályos és megfelelő működése érdekében, ez a két terület az kiberbiztonság és az adatvédelem. Az uniós kiberbiztonsági szabályozás központi pillére az úgynevezett NIS2 irányelv⁶, amely az egész Unió területén egységesen magas szintű védelmi intézkedéseket irányoz elő. Az irányelv fontos pontja, nemzeti kiberbiztonsági stratégia kidolgozása, amely egy olyan koherens keretrendszer, amely meghatározza az adott tagállam stratégiai célkitűzéseit, prioritásait, valamint a megvalósításhoz szükséges irányítási mechanizmusokat.⁷ Ennek megfelelően a rendelet

³ Digital Decade 2024: eGovernment Benchmark - Executive Summary 6. o. (Digital Decade 2024: eGovernment Benchmark | Shaping Europe's digital future) (2026.02.11)

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács Rendelete (javaslat): a közszféra Unión belüli magas szintű interoperábilisát biztosító intézkedések meghatározásáról (az Interoperábilis Európáról szóló jogszabály) 2022/0379 (COD)

⁵ Egységes Európai Digitális Piaci Stratégia- Elemzés and Bizonyítékok

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2555 irányelve (2022. december 14.) az Unió egész területén egységesen magas szintű kiberbiztonságot biztosító intézkedésekről, valamint a 910/2014/EU rendelet és az (EU) 2018/1972 irányelv módosításáról és az (EU) 2016/1148 irányelv hatályon kívül helyezéséről (NIS 2 irányelv)

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2555 irányelve (2022. december 14.) az Unió egész területén egységesen magas szintű kiberbiztonságot biztosító intézkedésekről, valamint a 910/2014/EU rendelet és az (EU) 2018/1972 irányelv módosításáról és az (EU) 2016/1148 irányelv hatályon kívül helyezéséről (NIS 2 irányelv) 6. cikkének 4. pontja

kötelezővé teszi a tagállamok számára, hogy nemzeti kiberbiztonsági stratégiákat fogadjanak el, és ez igaz Magyarországra is.⁸

Az adatvédelem jelentősége a digitális szolgáltatások és a mesterséges intelligencia térnyerésével vált kritikus területté. A személyes adatok védelméhez fűződő jogot az EUMSZ rögzíti alapvető garanciaként.⁹ Az állami szervek számára a zárt, integrált környezetben történő adatkezelés nem csupán jogszabályi kötelezettség, hanem a közbizalom fenntartásának is elengedhetetlen eszköze. A szabályozási keretrendszert a GDPR¹⁰ teljesítette be uniós szinten, ennek megfelelően az adóigazgatás területén is kötelezően alkalmazandó alapelvek közé tartozik a jogszerűség, a tisztességes eljárás, az átláthatóság, a célhoz kötöttség, az adattakarékosság és a pontosság, valamint a korlátozott tárolhatóság, az integritás és az elszámoltathatóság. Magyarországon e célok érvényesülését a nemzeti jogszabályok szintjén az Info tv.¹¹ biztosítja.

2. Az uniós tagállamok digitalizációjának jövője

Az Európai Unió belső piacán belüli biztonságos és hatékony ügyintézés alapfeltétele a tagállamok közötti harmonizált szabályozási környezet, amelynek egyik legkritikusabb eleme a megbízható digitális azonosítási mechanizmusok kiépítése. E folyamat meghatározó mérföldköve volt az eIDAS 1.0 rendelet megalkotása¹², amely az egységes elektronikus azonosítási és bizalmi szolgáltatások alapjait fektette le a belső piacon. Az azóta eltelt időszak technológiai fejlődése azonban szükségessé tette a keretrendszer felülvizsgálatát, ami az eIDAS 2.0 elfogadásához vezetett.¹³ Az új szabályozás központi innovációja az európai digitális személyazonossági tárca (EUDI Wallet) létrehozása. Ez az egységes azonosítás lehetővé teszi az állampolgárok számára, hogy személyes adataikat például személyazonosító igazolványukat, lakcímüket vagy egészségügyi adataikat digitalizált formában, fokozott biztonság mellett tárolják és kezeljék. Kiemelendő, hogy az adatok megosztása kizárólag a felhasználó kifejezett hozzájárulásával történhet meg, ami nemcsak az adatvédelmi szempontokat erősíti, hanem elősegíti az egységes ügyintézési jogok érvényesülését is az adózás területén az Unió egészében.

A digitalizáció másik kulcsfontosságú területe a hozzáadottérték-adó (HÉA) rendszerének korszerűsítése. Az Európai Unió Működéséről szóló szerződés felhatalmazása alapján az EU irányelveket alkothat a forgalmi adók harmonizálására a belső piac torzulásmentes működése érdekében¹⁴. E törekvés legújabb eredménye a ViDA (VAT in the Digital Age) csomag, amely egy 2025-től 2035-ig tartó implementációs szakaszban reformálja meg az uniós áfa-szabályozást. A csomag célja a digitális kereskedelem transzparenciájának növelése, az adóelkerülés hatékonyabb visszaszorítása és az adminisztratív terhek érdemi mérséklése. A reform alapvető válasz a jelenlegi adatszolgáltatási rendszerek széttagoltságára.

⁸ 2024. évi LXIX. törvény Magyarország kiberbiztonságáról szóló törvény

⁹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 16. cikk (1) bekezdése

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2016/679/EU rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)

¹¹ 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 2024/1183 rendelete (2024. április 11.) a 910/2014/EU rendeletnek az európai digitális személyazonossági keret létrehozása tekintetében történő módosításáról

¹⁴ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 113. cikk

Az új szabályok értelmében az információs szolgáltatásnak ügyletenkénti szinten kell megvalósulnia, ami fokozza az adóhatóságok ellenőrzési kapacitását és elrettentő hatást gyakorol a jogellenes magatartásokra. Az automatizáció elérése érdekében az elektronikus számlázás válik az alapértelmezett számla kibocsátási rendszerré.¹⁵

3. A magyar adójog digitalizációja és a NAV digitális rendszerei

Az elektronikus ügyintézés térnyerése a NAV gyakorlatában évtizedes múltra tekint vissza, a folyamat egyik meghatározó mérföldköve a 2015. évi CCXXII. törvény volt¹⁶, amely az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályrendszerét fektette le. A digitális átalakulás elmélyítéséhez azonban szükségessé vált egy olyan új jogszabályi környezet megalkotása, amely már nem csupán a papíralapú szolgáltatások elektronikus úton történő kiváltására fókuszál, hanem egy komplex, szolgáltató jellegű közigazgatási modellt valósít meg. E törekvést Dáp¹⁷ törvénnyel sikerült megvalósítani, amelynek deklarált célja a digitális állampolgárság létrehozása, valamint a felhasználóbarát, egyszerű és hatékony ügyintézés biztosítása a digitális térben.

A jogszabályi keretek megértéséhez elengedhetetlen a digitális állampolgárság fogalmi tisztázása, amelyet a jogalkotó az állampolgárok azon jogaként definiál, amellyel digitálisan ügyet intézhetnek vagy szolgáltatást vehetnek igénybe. E megfogalmazás rávilágít arra, hogy a digitalizáció elsődlegesen lehetőségként és alanyi jogként jelenik meg a felhasználók oldaláról, így az állam kötelezettsége továbbra is fennáll a szolgáltatások hagyományos módon történő biztosítására azon állampolgárok számára, akik nem alkalmazzák a digitális megoldásokat. A Dáp tv. révén az állam az Alaptörvény XXVI. cikkének (1) bekezdésében rögzített céloknak tesz eleget, miszerint a működés hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése és a közügyek átláthatósága érdekében törekszik az új műszaki megoldások és a tudomány eredményeinek alkalmazására.

Az új típusú szolgáltatások érvényesüléséhez nélkülözhetetlen egy egységes azonosítási rendszer, amely garantálja az adóalanyok biztonságos jelenlétét a digitális térben (lásd korábban eIDAS). Ez az Alaptörvénnyel¹⁸ összhangban lévő egyedi digitális azonosító közvetlen hatással van az adózási feladatok ellátására is, hiszen a technológiai standardok egységesítése jelentősen elősegíti a határon átnyúló ügyek adminisztratív támogatását. Ehhez kapcsolódik az online fizetési rendszerek alkalmazásának követelménye, ahol a fizetési folyamat minden szereplője elektronikus úton kezeli a tranzakciókat és az elszámolásokat.

A jogalkotó kiemelt célként jelöli meg a társadalom számára az optimalizált szolgáltatások biztosítását, ami a technikai akadálymentességet és a széles körű eszközfüggetlenséget takarja. A szabályozás a „Mobile First” elv mentén előtérbe helyezi a mobiltelefonon és egyéb hordozható eszközökön történő ügyintézés elsődlegességét, ami a gyakorlatban a natív mobil applikációk, mint a NAV-Mobil és a mobileszközökre optimalizált webes felületek fejlesztését vonja maga után. Ebben a környezetben az állami szervek kötelesek a nyilvántartásaikból rendelkezésre álló adatokat a szolgáltatások színvonalának javítására fordítani, megvalósítva ezzel az interoperabilitás és a proaktív, életesemény-alapú ügyintézés európai uniós céljait. Végezetül a törvény a magánjogi jogviszonyok digitalizációját is célul

¹⁵ Európai Parlament és a Tanács 2025/516/EU irányelv a 2006/112/EK irányelvnek a digitális korhoz igazodó HÉA szabályok tekintetében történő módosításáról (4) (5)

¹⁶ 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól

¹⁷ 2023. évi CIII. törvény a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól

¹⁸ Alaptörvény XXVI. cikk (2) bekezdés

túzi ki, felismerve, hogy az állami szereplők szerződéses jogviszonyaiban is a digitális számlák, szerződések és teljesítési igazolások alkalmazása jelenti a fejlődés irányát.

4. A NAV főbb digitális szolgáltatásai, rendszerei

Annak érdekében, hogy a NAV digitális szolgáltatásait és az Uniós elvárások koherenciáját vizsgálni tudjunk szükséges röviden ismertetni, milyen főbb szolgáltatásokat biztosít a NAV, amelyek révén a viszonyítás elvégezhető.

A NAV digitális ökoszisztémájának egyik legfontosabb tartópillére az online számla adatszolgáltatás (OSA), amelynek jogi kereteit rendeleti úton határozták meg¹⁹. A szabályozás értelmében az adózóknak az általuk használt számlázó programon keresztül, gép-gép (M2M) interfészen, strukturált XML-formátumban, a bizonylat kibocsátásakor haladéktalanul kell adatot szolgáltatniuk az állami adó- és vámhatóság részére. Az OSA bevezetése 2013 óta lépcsőzetesen valósult meg, az értékhatárok fokozatos csökkentésével, mígnem 2020. július 1-jétől minden belföldi adóalany számára kötelezővé vált a késedelem nélküli adatszolgáltatás. Bár a papíralapú számlázás visszaszorulóban, a manuális rögzítés lehetősége továbbra is biztosított a NAV webes felületén. Az OSA nem csupán kötelezettség, hanem segítség is az adózóknak a bejövő és kimenő számlák lekérdezhetősége, az adólevonási jog tárgyi feltételeinek ellenőrizhetősége érdekében. Annak érdekében, hogy az adózók maradéktalanul eleget tudjanak tenni jogszabályi kötelezettségüknek, akár ingyenes szolgáltatás útján a NAV részéről biztosításra került az Online Számla elnevezésű program. Kiemelendő azonban, hogy bár az Online Számla szolgáltatás az évek alatt rengeteget fejlődött, - például már mobiltelefon keresztül is van lehetőség számla kiállítására -, azonban a piaci szereplőkhöz képest jóval korlátozottabb feladatok elvégzése lehetséges.

A legnagyobb adózói kört közvetlenül érintő digitális szolgáltatás az eSZJA, amely a 2016-os indulása óta az uniós digitalizációs célok egyik legsikeresebb hazai példája. A személyi jövedelemadó²⁰ összetettsége miatt az adózók számára komoly kihívást jelent a bevallások elkészítése, amire a NAV a bevallási tervezetek kiejánlásával válaszolt. A 2025-ös év kiemelt újítása a kérdezz-felelek alapú (Q&A) szolgáltatás, amely egyszerűen megfogalmazott kérdések segítségével vezeti végig az adózót a bonyolultabb ügyletek például az ingatlan-bérbeadás bevallási folyamatán. Bár a rendszer a digitális állampolgárság eszméjét támogatja, a NAV továbbra is biztosítja a papíralapú ügyintézés lehetőségét azon magánszemélyeknek, akik március 15-ig kérik tervezetük postázását. Emellett a hatóság kiemelt figyelmet fordít az akadálymentesített nézet biztosítására minden digitális felületén, elősegítve a fogyatékkal élő felhasználók jogérvényesítését. Mivel a személyi jövedelemadó az egyik legkomplexebb adónem a magyar adójogban, ezért várhatóan a Q&A alapú szolgáltatások köre hosszú távon bővülni fog, annak érdekében, hogy megfelelő támaszt nyújtson a magánszemélyek részére az adóbevallási kötelezettségeik teljesítéséhez.

A NAV 2024-ben vezette be az eÁFA szolgáltatást, amely az adóhatósági adatvagyon, különösen az OSA az online pénztárgépek, valamint a vámhatározatok adatainak visszacsatolására épül. Tekintettel arra, hogy az általános forgalmi adó a költségvetés legjelentősebb bevételi forrása 2024-ben 7 581 milliárd forintos előirányzattal²¹, a bevallási

¹⁹ 23/2014. (VI. 30.) NGM rendelet a számla és a nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint az elektronikus formában megőrzött számlák adóhatósági ellenőrzéséről

²⁰ 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról

²¹ 2023. évi LV. törvény Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről XLII. rész 2.1

folyamat digitalizálása stratégiai érdek. Az Áfa törvény 2023-as²² módosítása után az adózók már három módon tehetnek eleget bevallási kötelezettségüknek: a hagyományos ÁNYK-nyomtatványon, a webes eÁFA-felületen a tervezet jóváhagyásával, vagy gép-gép (M2M) kapcsolaton keresztül. A webes felület előnye, hogy szükségtelenné teszi a kliensoldali szoftververziók kezelését, és közvetlen rálátást biztosít a NAV-hoz beérkezett forrásadatokra, segítve az adatszolgáltatási hiányosságok feltárását.

A mobileszközök elterjedésére és a fogyasztói igények átalakulására válaszul az adóhatóság elindította a NAV-Mobil applikációt, amely a Dáp tv. mobil-elsődlegességi elvét valósítja meg az adózók részére. Az alkalmazás olyan funkciókat kínál, mint a gépjárműadó befizetése, az adószámla-egyenleg lekérdezése, vagy a foglalkoztatási adatok ellenőrzése. Végezetül a digitális közigazgatás gyűjtőpontjaként funkcionáló NAV Ügyfélportál biztosítja az egységes belépési pontot minden releváns szakportálhoz, egyszerre szolgálva adattárként és navigációs térképként az adózók számára.

Végül, de nem utolsó sorban az egyik legjelentősebb a NAV Ügyfélportál (ÜPO), amely egységes belépési pontot garantál a magánszemélyek és gazdálkodók adóügyeinek elektronikus intézéséhez. A felület stratégiai jelentőségét a kettős funkciója adja, egyrészt központi felületként lehetővé teszi a személyes adóügyi információk, például az adófolyószámla-egyenleg vagy a foglalkoztatási adatok közvetlen lekérdezését, adó befizetési kötelezettség teljesítését. Másrészt navigációs térképként segíti az eligazodást, hiszen gyűjtőoldalként biztosít közvetlen átjárást a legfontosabb szakportálokhoz, így az eSZJA, az eÁFA és az Online Számla rendszerekhez is. Ez az integrált ökoszisztéma biztosítja, hogy az adózók egyszerűen és átlátható módon férjenek hozzá minden releváns szolgáltatáshoz.

5. Gyakorlati érvényesülés és technológiai fejlesztési irányok

Ahogy fentebb említettük, a Dáp tv. újítása az ügyfélélmény központba helyezése, melynek dogmatikai alapköve az életesemény fogalma. Ez olyan ügycsoportokat jelöl, amelyek a természetes személy életének jellemző eseményei köré szerveződnek. E szolgáltatások motorját az API-kapcsolatok jelentik, amelyek tolmácsként biztosítják a különböző informatikai rendszerek, például az ingatlan-nyilvántartás vagy a társadalombiztosítási szerek közötti automatikus kommunikációt és adatátadást. A technológiai fejlődés üteme azonban komoly kihívást jelent, mivel a különböző célú rendszerek (eSZJA, OSA) integrálása és az eltérő adatstruktúrák egységesítése komplex feladatként jelentkezik. Erre kínál stratégiai választ a Nemzeti Elektronikus Közigazgatási Stratégia (2022–2030), melynek prioritásai közé tartozik a felületek korszerűsítése, a fejlett technológián alapuló adminisztráció, valamint a szakrendszerek közötti együttműködés fejlesztése. A NAV e téren élen jár, amit a megújult internetes portál és az OSA–eÁFA rendszerek közötti szinergia is igazol.

A jövőbeli kihívások közül kiemelkedik a mesterséges intelligencia (AI), melynek szabályozási kereteit az Unió fektette le²³. Bár az AI jelenlegi hibaszázaléka még kockázatot jelent a hatósági jogalkalmazásban, a kvantumtechnológia elterjedése hozhat áttörést, bár ez újabb kiberbiztonsági veszélyeket is felvet. Az AI-szabályozás paradoxonja, hogy a technológia „black box” jellege miatti kiszámíthatatlanság ellenére a bizalom megerősítése a cél. A teljes tiltás helyett az elővigyázatossági elv alkalmazása indokolt a tudományosan feltételezett

²² 2007. évi CXXVII törvény (Áfa tv.) 184. § (1) bekezdés 2023. évi állapot

²³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról

kockázatok vizsgálatával olyan szabályozási eszközöket kell alkotni, amelyek a versenyképesség megőrzése mellett garantálják a jogbiztonságot.

6. Magyarország helyzete és fejlesztési irányai az uniós tendenciák tükrében

Magyarország aktívan támogatja az adózás digitalizációját elősegítő szolgáltatások közigazgatási implementációját, ami szervesen illeszkedik az adóhatóságok azon uniós törekvéséhez, hogy a technológiai innováció révén szűrjék ki az adóelkerülő magatartásokat. A magyar Online Számla rendszerhez hasonló adatszolgáltatási mechanizmusok Portugáliában, Lengyelországban és Romániában is megjelentek, jellemzően strukturált XML állományokra és egységes XSD (XML Schema Definition) fájlokra építve. Az SZJA-bevallások terén Észtország, Finnország és Svédország jár az élen.

A folyamatos fejlődés jegyében a NAV-Mobil applikáció fizetési lehetőségeinek kiterjesztése alapvető fejlesztési irány. Jelenleg kizárólag a gépjárműadó egyenlíthető ki bankkártyás fizetéssel, azonban a legszélesebb kört érintő adónemek így az SZJA, a TBJ vagy a KATA egyszerűsített befizetési lehetőségének megteremtése jelentős segítséget jelentene az egyéni vállalkozók számára, ugyanakkor ezen innovációk megvalósításához Kormányrendelet módosítását²⁴ tenné szükségessé.

A digitális fizetési szolgáltatások területén a legígéretesebb előrelépést a hazai Azonnali Fizetési Rendszerre (AFR) épülő qvik²⁵ fizetési megoldások implementálása jelentené. A qvik-link szolgáltatás révén a mobilalkalmazásokból történő fizetés során az adózó közvetlenül a saját mobilbanki átutalási felületére juthat, ahol jóváhagyással indíthatná az átutalási tranzakciót, amely az adózó részére teljesen ingyenes (amennyiben fogyasztóként jár el). A qvik fizetési módok jelentős fejlődési potenciált tartalmaznak, amelyeket érdemes figyelemmel követni. Ezen megoldások kiemelkedő előnye, hogy mentesek a tranzakciós illetéktől és a kártyatársasági jutaléktól, így a hagyományos kártyás fizetésnél lényegesen költséghatékonyabb alternatívát kínálnak mind az állam, mind az adózók számára.

6. Összegzés

Összegzésképpen megállapítható, hogy a NAV digitalizációs törekvései nem csupán a hazai közigazgatás keretein belül számítanak úttörőnek, hanem az Európai Unió tagállami rangsorában is az élmezőnybe pozícionálják Magyarországot. A technológiai innovációk közül kiemelkedik az OSA-n nyugvó eÁFA rendszer, valamint a 2025-től bevezetett, interaktív Q&A alapú eSZJA szolgáltatás, amelyek szinergiája érdemben mérsékli az adózók adminisztratív terheit és elősegíti a jogkövető magatartást.

A szolgáltató hatóság eszménye leginkább a NAV-Mobil applikáció dinamikus terjedésében ölt testet, noha az alkalmazásban további funkcionális bővítésekre, például az adónemek szélesebb körű bankkártyás fizetési lehetőségeire, továbbra is mutatkozik piaci igény, a jelenlegi keretrendszer már most is alapvetően határozza meg a digitális ügyfélélményt.

Összességében tehát elmondható, hogy a digitális adózást támogató technológiai megoldások implementálása alapvetően alakítja át az államigazgatási folyamatokat,

²⁴ 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az adóigazgatási eljárás részletszabályairól 66/A. § (2)

²⁵ MNB: qvik fizetési megoldások:

<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/bankszamlak/szolgáltatások/azonnali-fizetes/qvik-fizetesi-megoldások> (2026.02.08)

szignifikánsan növelve az adóhatóság működési hatékonyságát és az adózói ügyfélélményt.

Fontos azonban a fenntartható és koherens jogszabályi háttér biztosításához, ma már nem bizonyul elegendőnek a fennálló anyagi és eljárásjogi normák eseti jellegű kiegészítése vagy jogtechnikai „foltozása”. A technológiai feltételek és az iparági környezet dinamikus, napi szintű változása olyan proaktív jogalkotói szemléletet követel meg, amely a részletszabályok módosítása helyett a teljes szabályozási koncepciók rendszerszintű felülvizsgálatára fókuszál. Ebben a helyzetben kiemelt kockázati tényezőként jelentkezik a digitális szolgáltatások kiterjesztésének mértéke és iránya. Stratégiai szempontból elkerülendő olyan izolált technológiai megoldások fejlesztése, amelyek bár funkcionálisan kielégítik a hazai adózók igényeit, az Európai Unió közös fejlesztési irányelveinek és az interoperabilitási követelményeknek nem, vagy csak részlegesen felelnek meg. Az interoperabilitás hiánya ugyanis akadályozhatja a tagállamok közötti zökkenőmentes közszolgáltatások nyújtását és az adatcsere hatékonyságát, ezzel pedig közvetett hátrányt okozhat a piaci szereplőknek.